

17 Friaxu 1943

Su 17 Friaxu 1943, candu ammancàt pagu a is tres de a meri, unus cantu de aparèchius de su de *310 Bomb Group*, partius de is arioportus de s'Àfrica de susu, iant scavuau su càrrigu de morti asuba de sa bidda nostra.

Gonnos in cussu tempus teniat pagu prus de 5000 bividoris, e a custus si fiant aciuntas is famillias de is chi si fiant fìus de Casteddu. In sa bidda non ddoi fiant obbietivus militaris, sceti unu repartu de artiglieria de sa *Divisione Sabauda* e pagus àteras trupas italianas e tedescas.

S'atacu aereu fiat inghitzau a sa una e dexti candu, de is basis de Algeria e Tunisia fiant partius doxi bombardieris *Mitchell B25* de su de *310 Bomb Group* acumpangiaus de *P38 Lightning* chi, comentis s'est cumprèndiu de is Pianus de Bolu, portànt bombas chi serbiant a sciorrocai is aparèchius chi s'agatànt in s'arioportu de Biddacidru, chi fiat sa punna primària impari a su de Deximumannu.

Is bombardieris e is aparèchius, apustis chi ant bolau asuba de su mediterràneu e sa costera de sa Sardigna sud-occidentali, po istransiri is nuis, fiant andaus faci a s'internu e a is tres mancu unu quartu, apustis ai passau su Monti Linas, fiant lòmpius a Gonnos, anca luxiat su soli.

Noi de is doxi bombarideris, de giai 3650 metrus de artària, iant scavuau asuba de Gonnos prus de 600 bombas, una parti de custas fiant fertas a sa bidda, sa parti prus manna fiat arruta in su sartu e acanta de su frùmini.

Is àterus tres aparèchius si nci fiant stesiaus e iant scarriau su càrrigu insoru asuba de s'arioportu de Deximumannu.

S'atacu de sa bidda dd'iant fatu sighendi duas lìnias de bombardamentu.

Sa primu linia partiat de sa Scola Primària in sa bia Porru Bonelli, chi si fiat prena de mortus, medas strupiaus, e de ferius chi tzerriànt e pediant agiudu, agoa iat girau faci a levanti pagu apustis de su Comunu. Is matessis acuntessimentus in àteras partis de sa bidda, comentis bia Roma, su frùmini, aundi fèminas medas fiant sciacuendi s'arrobba, su Campusantu, anca fiant is militaris italànus de su *Reparto Artiglieria*.

Sa segundu linia de bombardamentu partida de sa Costa de Pedru Cau, apustis chi iat fertu sa pratza de s'Asilu iat sighiu in un'àtera bia printzipali de sa bidda, bia Marconi, e agoa chi iat fertu fintzas bia Cagliari, fiat lòm pia a su sartu e a is alas de sa bidda.

In sa pratza de s'Asilu non si fiat mortu nemus; ma totus is cìncui pipius chi in cussa di non fiant andaus a s'asilu, si fiant mortus in àterus logus de sa bidda.

Is bombardieris de su de *310 Bomb Group* iant mortu giai 100 personas e fatu un'àteru tanti de ferius; una de tres partis de is mortus fiant pipius, calincunu de custus fiat fillu de is chi si fiant fìus de Casteddu. Si fiant mortus fintzas duus trabballadoris de sa sotziedadi Breda chi teniat sa Mina de Salaponi, e s'esatori de is pagamentus, chi fiat lòm piau apenas, in prus a cìncui militaris.

Su Colonellu Mucciacciaro, Cumandanti de su de *16 Reggimento Artiglieria*, cun s'agiudu de is militaris tedescus, iat apariciu s'agiudu de is ferius, sa movidura de is chi ndi teniant abbisòngiu a is Spidalis de Casteddu, su recùperu e s'interramentu de is mortus.

Is mortus ddus iant pigaus e portaus a su Campusantu, anca iant fatu is arreconnoscimentus, ma iant portau puru is arrestus de calincunu chi non si arrennesciat a arreconnosci. Is maistus de linna iant fabricau is baulus de ònnia mannària, chi puru non fiant fatus beni meda. Genti de sa pròpiu famillia dd'iant interrada in su matessi baulu.

Su 18 Friaxu 1943 iant trasmitiu in sa ràdiu su Bolletinu de Guerra n. 999 de su *Cumandu Supremo delle Forze Armate Italiane*, anca si chistionàt de su bombardamentu de Gonnos, cun nùmurus ancora non pretzisus de mortus e ferius.

Su 20 friaxu asuba de Gonnos proiat, e s'àcua iat inghitzau a scancellai su sànguini chi ancora imburtàt is bias de sa bidda.

Chi pigaus a cunsideru is bividoris, su de Gonnos est unu de is nùmurus prus àrtus de mortus tzivilis in unu bombardamentu a solu.